

[Arkiv for Dansk Litteratur - ascii-version af værk. NB: teksten er autogenereret uden korrektur !!]

KIRKENS GIENMÆLE. Faa Uger efter, at Grundtvig var bleven klar over, at den apostoliske Trosbekendelse ved Daaben maa være Prøvestenen for de Professor H. N. Clausen henviste til det ny Testamente som den eneste paalidelige Sandhedskilde og betegnede det som en romersk-katholsk Vild I Grundtvigs Øine blev han derfor en Hovedmand blandt dem, der ved Skrifteklogskab vilde herske over Menigheden og bruge sit Herredømme til a Kirkens Gienmæleer skrevet i Løbet af to eller tre Døgn og bærer kendeligt Præg af at være kommet varm, men ogsaa helstøbt ud af Essen.

De nærmere Omstændigheder ved Skriftets Fremkomst er oplyst af C. J. Brandt i Dansk Kirketidende 1877 Nr. 44-45. Jfr. Holger Begtrup: Grundtvig

Kirkens Gienmæle mod Professor Theologiæ Dr. H. N. Clausen ved Nik. Fred. Sev. Grundtvig Capellan ved vor Frelasers Kirke. Una sancta ecclesia perpe Conf. Aug. art. VII.

Kjøbenhavn. Trykt paa den Wahlske Boghandlings Forlag, i Fabritius Tegnagels Bogtrykkerie 1825. 1dvs. »Een hellig Kirke vil altid være og blive«.

Fortale.

Det kan vist ikke undre Nogen, som har læst Professor Clausens nysudkomne Bog, kaldet: Catholicismens og Protestantismens Kirkeforfatning, Lære og

formaaer, at forvirre og forføre Menigheden, stræber at undergrave den Kirke, han udgiver sig for at ville tjene og befæste!

Inderlig skal det glæde mig, om denne betingede Erklæring aldrig træder i Kraft, men min Paastand kan jeg aldrig, uden selv at udelukke mig af Spørgsmaalet er da blot, om jeg ikke selv er en falsk Lærer, eller dog en blind Ivrrer, som udgiver noget Usikkert og Tvivlsomt for den Chris Jeg veed, at det Skridt, jeg her gjør, er i vore Dage usædvanligt, i Manges Øine latterligt, og i Manges uforsvarligt, men det er ikke desmi

hinanden, for Deres egne Meningers eller omtvistelige Lærdømmes Skyld; thi kan jeg end ikke frikiende mig selv for i min Ungdom at have gjort Nu har Professor i Theologien H. N. Clausen i fornævnte Bog paa det Udtrykkeligste og Stærkeste erklæret, at han eivil taalenogen anden Kundsk

Troes-Bekendelse, men erklærer den gennem mange Aarhundreder bekjendte Christendom for aldeles ubekjendt og ukiendelig. Da han nu, desuagtet, e De udvortes Følger gjør her slet intet til Sagen; thi om ogsaa de falske Lærere skulde alle vegne faae Magt til at udelukke os rette Lærere a At jeg ikke før, i en Tid, der vrimer af falske Lærere, har gjort dette Skridt, kommer især deraf, at jeg først nylig er kommet til klar Er Lovet være Gud, vor Herres Jesu Christi Fader, som oplod vore Øine, da det gjaldt om Klarhed, og haver underlig ledt vore Christne Fædre i m

Sandhed kan sige, vi befinde os i den eneste sande, almindelig christelige Kirke, under en Christen Øvrighed, og med en Stilling til det borg Jeg veed meget godt, man vil skriges Ak og Vee over mit Kiætter-Magerie, som man kalder enhver Protest, Kirken gjør mod sine falske Venner, m 1dvs. den 26. August.

Christianshavn, paa Irenæi Dag 11825. N. F. S. Grundtvig.

Saa lidt som mueligt vil jeg berøre det rige Stof tiluendelig Strid, der nødvendig maa findes i en Bog, hvis Forfatter ei blot vil komme ny V Efter Bogens Titel venter man en Udsigt over Catholicismens og Protestantismens Kirkeforfatning, Lære og Ritus, som de virkelig har været og nu er

hele den historisk-christelige Kirke. Hertil anfører Prof. strax den naive Grund, »at den catholske Kirke hviler ene paa det historiske Fund

af, og det bliver derfor lige vist, at hvad de protestantiske Menigheder i deres Rekiendelser og Lærebøger har vedkiendt sig, det har de ved

historiske Navne, som den christelige og evangeliske, og beraaber sig paa Christus, Bibelen og Luther, hvad han dog vel ikke gjør for at nedsætte,

Prof. Clausen kiender denne Sagens rette Sammenhæng eller ikke: om han virkelig indbilder sig, at en Kirke, der protesterer mod den christelige Vi vil desaaarsag først lade Prof. Clausen konstruere sin protestantiske Kirke i Luften efter Behag, og derpaa sammenligne denne hans Tanke-Sky Navnet Kirke, dermed begynder Prof., belyder overhovedet et Samfund til at fremme almindelig Religieusitet.

Vi vil ikke tvistes med Prof. om den curieuse Materie, hvad Navnet Kirke over Hovedet betyder; men er det hans Mening,

at Ordet Kirke er kommet til os som Navn paa ethvert Samfund til at fremme almindelig Religieusitet, da tager han mærkelig feil, thi det veed enh

Vil man nu see Prof.'s Beskrivelse over sin christeligeKirke,

der vel som jordisk Institut skal være bundet til Sandseverdenens almindelige Former, men efter sit Væsen (som Luft-Castel nemlig) skyer al Alvorlige Læsere, som endnu ikke veed, at det mest(e) Eiendommelige i Prof.'s Bog er uindskrænket Anpriisning afkirkelig Ubestemthed(hans re »Saaledes, bliver Prof. ved, var i Tidens Fylde Betingelserne givne, den religieuse Idee frigjort fra Naturdyrkelsens Billedformer, løst fra

anden. EnKirkedannede sig i Christi Navn; i den skulde Christus vedblive at tale til sine Bekiendere; fra den skulde den christelige Tro, so Det koster mig vist nok Overvindelse at afskrive Prof.'s Vråvl, men hvem vilde ellers troet mig, naar jeg havde sagt Dem, at, efter hans Paa Det Sidste staaer vel ikke udtrykkelig her, ligger kun i Kirkens Ørkesløshed, men naar vi spørge Prof.,hvorman da finder den Christi Lære, s Efterat Prof. nemlig har ledsagetCatholicismen, og derved,efter hans Forklaring, denhistorisk-christelige, altsaa den eneste ægte christelig

blevet forplantet ved mundtlig Underviisning førend ved Skrifter, det maa indrømmes, at endog de fleste af de hellige Bøger ere Frugterne af See, det kan man dog engang kalde en ordenlig Tro paa Skriften, vil maaskee Læsere sige; men jeg maa svare, nei, det er en ganske overorden Altsaa, i Prof.'s protestantiske Kirke er detskrevne OrdAlt, saa selv Jesu mundtlige Ord kunde ikke forandre en Tøddel deri, altsaa, maatte Vist nok læser man (S. 303-4), at det skrevne Ord er den eneste Form, i hvilken Læren har vedligeholdt sig ibeviisligIntegritet, saa at den

protestantiske Kirkes dogmatiske Særkiende Ja, at Skriften er dettilstrækkelige fuldstændigeVehikel for Læren, hvortil Intet kan føies, som Dette kunde vel være Nok til at vise, hvilke haandgribelige Selv-Modsigelser Prof., med en forskrækkelig Overtro, troer at kunne forene i si

Kirke, saa det kun ved philologisk Lærdom ogphilosophisk Kritikbliver mueligi atudfylde det Manglende, oplyse det Dunkle,bestemme det Vage; Nu finde dog vist alle Læsere, det er et snurrigt Luft-Castel, den protestantiskeKirke, Prof.Clausengaaar frugtsommelig med, og at saa narag Dette skulde altsaa være det guddommelige Ideal, den Christelige Kirke, under Guds Styrelse, efterhaanden har stræbt at nærme sig, og har nu

og Menneske erlige bibelsk, lige christelig, hvoraf da nødvendig følger, at Bibel og Christendom er ingen sand, men aldeles falsk, ingen Gud Sandelig, vi see her, det er viselig betænkt af denChristelige Kirke, somvirkelighaver været, som er, og som, det er vor Tro, skal bestaae t At der nu virkelig er en saadan Kirke paa Jorden, som kalder sigChristelig, og indlemmer, ved Daaben og Nadveren, kun dem i sig, der afsige Jeg veed jo nok, Prof. ikke vil tilstaae, at denne Kirke, som i Jesu Christi Navn fordrerfuldkommen Troes-Eenhedaf alle sine Medlemmer, at d Jeg veed jo nok, at Prof. medsinprotestantiskeKirke, (S. 68) henflytter sig, medforsætlig Forbigaaelseaf almellemliggende Historie, umiddelb

atoverflyvehele den Historie, der ene kan besvare det, er og bliver jo dog kun etlatterligt Sværmerie, der ei kan forandre det mindste i den

med den hele christelige Menighed; thi en Afgud, som er intet i Verden, hverken maae vi tilbede, eller kan have nogen Nytte af, og en Bog, d Det eneste Spørgsmaal, der da end bliver tilbage, er, om denhistorisk-christelige Kirke, i hvilken vi, ved Daaben og Nadveren, ere indlemmed At nu denChristeligeKirke, derførster blevet bekiendt under dette Navn, ogsaa har Adkomst, og udelukkende Adkomst dertil, følger af sig selv

som alle de, der bestandig svare til dem, vel omtrent bære med lige Ret. Nu er det imidlertid ingenlunde saa med denførst bekiendte christel Her hjælper ingen Udflugter, ingen forsætlig Forbigaaelse af Historien, ingen luftig Henflyttelse til Christendommens Fødsel; thi der er unæ

er falsk, en saadan Kirke skal aldrig føre Vidner paa sin Ærlighed, men kun i Nødsfald mod de Opspind, hvormed man vil gjøre dens Ærlighed m Saaledes møde vi da Prof.Clausen, og alle dem, der vil udgive deres egne Drømme for den christelige Aabenbaring, deres egne Hjerne-Spind for

som selv den guddommelige, alvidende og almægtige, Fornuft kun kan forklare, aldrig kuldkaste, og ei, uden Selv-Modsigelse, bestride! Med de Sandelig, det er paa den høie Tid, at vi alle, saamange som end i Aand og i Sandhed vil væreChristne, forene os om ene at bygge paa den Klip

der ei haver Guds øiensynlige Vidnesbyrd. Dette guddommelige Vidnesbyrd havde den oprindelige Bekiendelse for Kirke-Fædrene, saasandt som de

beraabe sig paa hans Medhold, enten rave i et grueligt historisk Mørke, eller omgaaes med Falskhed, og vanære i begge Tilfælde den Herliges
Det er nemlig vist, at hvad end Reformatorerne, ogMorten Luther, deres store Hoved-Mand, i deres Strid med Pavedømmet kan, somTheologer, hav
Vi maae nødvendig indrømme, at alle Reformatorerneaaefeil ad den Christelige Kirkes oprindelige Skikkelse, og lagde vitterlig eller uvitter

Grund at ødelægge, da det nu er kommet saa vidt, at selv den yngste Professor paa vor Høiskole vil, somsummus Theologius, være Menighedens e

Spil med Skriften, som en intetsigende Kundskaab-Kilde, og en aldeles ugyldig og ubestemt Troes-Regel; og hermed haaber jeg at have sat saa
Er det nu vist, at Prof.Clausensprotestantiske Kirke er det Modsatte af denChristelige, hans protestantiske Bibel-Tro og Skrift-Fortolkning
Da Prof.Clausenimidlertid vover et ligefremt Angreb paa alle ærlige Danske Præster, og paa den kirkelige Lovgivning, vi underkaste os, skyld
Den egentlig bindende Auctoritet, siger Prof. (S, 335), have de symbolske Bøger erholdt ved den Eedsaflæggelse, hvorved de protestantiske Ge
Jeg vil her først gjøre opmærksom paa, at Prof. har megen

Ret i, at man ved enhver Lære-Forskrift arbejder moddenProtestantisme, der, som Prof.'s, bestaaer i at protestere modal Bestemthedi Tro og L
Dernæst gad jeg vidst, hvilken Bom der iBogstaverskulde sættes for nogensomhelst Mening, naarBogstaverneikke skulde komme i Betragtning, ell
Endelig maa jeg spørge, om det ikke dog er lidt ufornuftig tænkt af vore Exegeter, at deres Bogstaver skal gjøre alle muelige Bogstaver til
Efterat nu Prof. (S. 336) har anført Noget af den danske Præsteed paa Latin, der paa Dansk lyder saa: »jeg lover: af alle Kræfterærlig(fide

alene entautologiskogvagForpligtelse til at foredrage den guddommelige Lære i sin Reenhed. Derimod synes Eden at ville blive betydningsfuld
Hvor aldeles maa man dog ikke have glemt, at det ene er Omhug for sin Saligheds Sag, der kan drage et ærligt, alvorligt Menneske til Kirken,
Dette, troer jeg, maa være enhver Christens første Tanke, ved at læse Sligt af en Præste-Lærer i Christenheden, og mine Præste-Tanker derom
Hvad nu først den Danske Præste-Eed angaaer, da tjener til Efterretning, at den endnu har følgende, ret egenlig hidhørende Ord: »jeg lover p
At nu denne Eed er saa læmpelig og velbetænkt, at enhver

Christenmed god Samvittighed kan aflægge den, det er, til den Danske, baade geistlige og verdslige, Øvrigheds udødelige Ære, sandt; men atsa
Betragte vi nu derimod den ny Eed, Prof. foreslaaer, da er det vist nok, at den maatte udelukke hverChristenaf Lære-Standen, thi maaskee kan

allerede Nok til at holde en Christen borte; thi hvor kunde han sige den Løgn, at ikke enhver Troes-Regel, som en Menighed binder sig til, e
Efter denne Eed, naar man var uchristelig nok til at gjøre den, og fandt en Øvrighed, som var taabelig nok til at nøies med den, kunde man n

Udskelende over een Kam, men vil gierne betragte deres Forseelse i det mildeste Lys, kan man vide, men at de, der, som Prof.Clausen, drive S
Var det derfor sandt, som Prof. paastaaer, at Løftet indeholdt, hvad Ingen af os maatte love, da beviste det kun, at vi var alle at laste, m
Men til Beviis vil der Andet end Vrævl, og det er det bedste Navn, jeg veed til Prof.'s Betænknning (S. 341), hvor det hedder: »Sagen forhold
Er her virkelig sagt Noget, som kan bevise, at man ikke maa love Staten at føre samme Lærdom, som de Symboliske Bøger, naar man troer, det e

Symbolerne, uden at lære efter dem; thi at vi hverken forpligte os til at lære Menigheden den Augsburgske Confession udenad, eller netop at
Det er i Øvrigt en slem Tro, de Prostanter har, til hvilke Prof. hører, den Overtro nemlig, at hvem der ikke tænker som de, har aldrig lært
At en Deel af de protestantiske Fyrster gjorde sig til Paver i deres Lande, det har nok Ingen sagt i Danmark førend jeg, og man skal vist ik

som den Augsburgske Confession ogLuthers Catechismus. At de Theologer, hvis egne Griller er dem mere værd, end Menighedens Salighed, og som
At det nu var godt, om enhver, der ikke vilde være geistlig Embeds-Mand, fik Lov at bekiende sig til hvilken i Borger-Samfundet taalelig Tro